

Tað er ein høvuðs-leiðin, at vit . . .

Móti socialisering og centralisering! er slagorðið hjá konservatismuni, afturhaldinum. At verja framhjáráttindini hjá tí privata initiativinum er aðaluppgávan hjá øllum afturhaldi — í Føroyum sum aðrastaðni.

Tað er tí náttúrligt, at ein láturverji fyri afturhaldið í Føroyum, »Dagblaðið« av og á roynir sít kynstur fyri at yvirbevisna sínum lesarum, hvussu ómøguligt og skilaleyst tað er at tala um socialisering og centralisering. Men tað kann ikki sigast, at megin í álopinum er stór.

Móti sjálvari grundhugsanini í socialiseringini og centraliseringini veit blaðið einki at venda. Men hvussu kann tað? Tað er jú í orðadráttinum um hesi mál vorðið hvørjum hugsandi og eftirkannandi manni greitt.

at tað eru fleiri enn ein ella nakrir fáir, ið hava rætt til ágóðan.

at tað er rættvíst, at ágóðin, sum framleiðist av hópinum, fjöldini, fellur aftur til hópin, fjöldina, samfelagið, altsó: **øll allar samfelagsbúgvaramar, ið hava verið við til at skapa ágóðan,**

at centraliseringin, samlingin av innkeipi og solu gevur bfilgar keypsprísir og sparir ein stóran part av millumhandlaraágóðanum.

Tað, ið »Dagblaðið« roynir at hoggja við, er, at ein socialisering og centralisering við seta alt yvir stýr við ringari leiðslu, ringum monnum.

Hvussu er vorðið við teim veldugu andeils- og brúksfeløgnum?

Hvussu er við partafeløgum, ið eru meiri umfatandi enn allar Føroyar?

Hvussu er við teirri privata centraliseringini og tilræingini, trustanum?

Leiðararnir ella stjórnarnir fyri hesum veldugu virkjum eiga ikki virkini. Men initiativið hjá hesum verður ikki stókt, ikki sløvað. Teirra lon stendur í mun til ágóðan til úrslitið!

Men hvat skal vera til tannan fyrri, at samfelagið nýtir henda »appellin«?

Er menniskjan enn so vorðin, at hesin appellur nýtist, so brúka vit hann. Tað ger ikki so stóran mun, tá ið ágóðin annars socialiserast, gerst fólksins ogn.

So sanniliga er hegstið torvur á socialisering og centralisering í sambandi við einum skilagóðum planøkonomi.

Tað er ein høvuðsleiðin!

Eru tygum týrstur undir promenadu, komið inn til mín og dræki lemonsdu. 25 oyru flaskan — nakra oyra sparan — fyri innihaldsgóðsku garanterar, »Smæran«. Her er varan billig — spar í ringum tíðum. Verur verða fluttar út um allan býn.

Ringið 344. JOHANNES ANDREASEN'S MATVORUHANDIL

Keypið frá teimum,
sum lúsa í
„Føroya Social-Demokrat“

AKTIESELSKABET FØROYA BANKI

Hovedkontor: THORSHAVN Stiftet 1906. Afdeling: TRANGISVAAG
AKTIEKAPITAL OG RESERVER KR. 900.000.

Bankforretninger af enhver Art udføres.

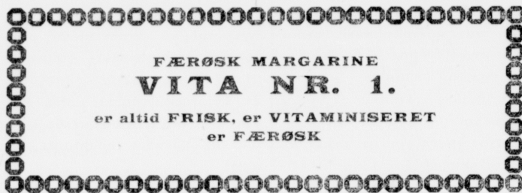
Kontortid 11—3. Lørdag 11—2.

Kappróður á Norðoyastevnum.

Konufólkamannaðir so væl sum mannafólkamannaðir bátar verða hervið boðnir til kappróður á Norðoyastevnum, ið verður hildin 5. og 6. juni. Kappróðurin verður leygarkvöldið 5. um 7—8 tíðina.

Bátar, ið skulu rógva, eiga at melda seg hjá beddingsmeistarum, Petur Joensen, innan 4. juni.

»Norðoyastevnarinnar« vegna
Hákon Djurhuus.

Teir báðir spansku trolararnir, sum eru bygdur í Frederikshavn, verða hildnir aftur.

Spanska ríkisstýrið sigur reiðarið at hava driðið sjórovvari og krevur tað eftir 5,1 milliónum kr.

Nakað hertfyri frættist, at menn royndu at keypa annan trolarin, sum bygdur var í Frederikshavn fyrri eitt spansk reiðari, til Føroya. Hesir trolarar eru heimsins stórstu. Men keypið varð av ongum. Nú eru hesir trolarar, sum dansk blóð siga frá, »beslaglagdir« av tí spanska ríkisstýrinum.

Dommer Styr í Frederikshavns Ret afsagde den 20. ds. Kendelse i Spørgsmaalet om de spanske Trawlere »Abrego« og »Cierzo«, som det regeringsfjendtlige Roderi »Prysb« har bestilt paa Frederikshavns Skibsværft. Kendelsen gav den spanske Regering Medhold og tilkendte den Arrest i Fartøjerne mod at stille en halv Million i Depot ved Fogedretten.

Et Nederlag for Franco, men foreløbig ikke en Sejr for Regeringen.

Kendelsen betyder et Nederlag for det spanske Oprørsrederis Synspunkter, men der er endnu en meget lang Vej igen, for det kan afgøres, om Regeringen vinder juridisk Ret til de to kostbare Fartøjer, som i Byggesum repræsenterer en Værdi af omkring 3 Mill. Kr.

I Proceduren om Fogedkendelse repræsenterede Landsretssagfører Lannung Republiken Spanien ved dettes Gesandtskab i København, og Modparten var dels Frederikshavns Skibsværft, for hvilket modte Højesterets-sagfører Holten-Bechtolsheim ved Landsretssagfører Geert Jes-

sen, og dels Roderiet »Prysb« repræsenteret af Overretssagfører Aage Park.

Landsretssagfører Lannungs Paastand lod paa Forbud mod Udlevering af de to Trawlere, der var erklæret nationaliseret ved Dekret af den spanske Regering, og som ydermere forlangtes udlagt for et forventet Retskrav paa 5,1 Mill. Kr. Dette Krav begrundes med Henvisning til, at der af den offentlige Anklager i Madrid er rejst Tiltale mod Roderiet for Sørøveri og nedlagt Paastand om en Erstatning til Staten paa 5,1 Mill. Kr. Dommen kan ventes i nær Fremtid.

Skibsværfts og Roderiets Repræsentanter protesterede mod Nedlæggelsen af et Forbud, idet man gjorde gældende, at Skibene maatte erkendes at tilhøre det spanske Roderi. Subsidiært forlangte man Fogedforbudet gjort afhængigt af en Sikkerhedsstillelse svarende til Beløbet, der kræves i Erstatning ved Højesteret i Madrid.

Oprørsrederiet trues af Sammenbrud.

Kravet om en Sikkerhedsstillelse paa 5,1 Mill. Kr. begrundede Overretssagfører Park og Landsretssagfører Geert Jessen med en Redegørelse for Roderiets store økonomiske Vanskeligheder. Det er overvejende sandsynligt, at de to Trawlere Udeblivelse vil betyde, at Roderiet helt maa likvidere. Det er hjemmehørende i San Sebastian og

maatte, medens Byen var i Regeringsbesiddelse, afgive 20 af sine Skibe til Brug for Krigsflaaden. Senere tog General Franco saa godt som hele Resten af Roderiets Flaade, og det har derfor helt maattet indstille sine Forretninger.

Overfor denne Fremstilling gjorde Landsretssagfører Lannung gældende, at selv om Roderiet selv maaske stoled paa, at Skibene fik Lov til at indgaa i deis Handelstjeneste, var det dog alligevel givet, at General Franco vilde beslaglægge dem til Krigsbrug. Til Oplyggelse af Ulovligheder mod det spanske Styre maatte Regeringen derfor kræve Skibene tilbageholdt i Frederikshavn.

Regeringen deponerer en halv Million Kroner.

Fogedkendelsen i Frederikshavn er betinget af et Depot paa en halv Million Kr., men tillige, som alle Fogedforbud, af en saakaldt Justificeringsdom, hvilket vil sige, at den Part, der faar Fogden til at nedlægge et Forbud, ved et Sagsanlæg inden 8 Dage skal tage Skridt til at faa fastslaaet sin Ret i Sagens Realitet.

Det kan ikke antages, siger Landsretssagfører Lannung, at den videre Udvikling af denne ejendommelige Sag vil lade vente længe paa sig. Fra vor Side er vi straks gaaet i Gang med at udarbejde Stævningen mod Modparten. Den vil sikkert være formet med baade Skibsværftet og Roderiet som Sagsøgt. Vi kræver Dom for, at den spanske Regering har Ret til de to Fartøjer ud fra Grunde, som vi anvendte allerede ved Fogedretten: Forhindring af Ulovligheder mod det lovlige Styre og Arrest for et forventet Retskrav. Bekræftelssagen skal være rejst inden otte Dage, og vor Stævning skal derfor afgaa en af de allerførste Dage. Samtidig skal vor Mandat opfylde Kendelsens Fordring om at stille en halv Million Kroner som Sikkerhed. Denne sidste Del af Problemet vedrører ikke den egentlige juridiske Forretning, og derfor maa det spanske Gesandtskab selv tage sig af denne Side.

I det spanske Gesandtskab ønskede man ikke at udtale sig om Sagen, men lod forstaa, at Fogedkendelsen i Frederikshavn omgaende er indberettet telegrafisk til det spanske Udenrigsministerium, hvorfra man venter den fornødne Bevilling til Sikkerhedsstillelsen.

Kendelsen ankes ikke.

En Mulighed, som ikke bliver aktuelt, er de utilfredsstillede Parters Adgang til at anke Kendelsen for Landsretten. — Det finder vi naturligvis ingen Anledning til, svarede man samstemmende paa Overretssagfører Parks og Landsretssagfører Geert Jessens Kontor. Rejsplejeloven fastslaaar jo, at der skal anlægges Bekræftelssag inden en Uge, og denne Sag afventer vi nu.

Føroyskt jarðarbrúk má inn í eina fastari skipan.

(Framhald.)

Óg alla tíðina má tað vera aftanfyri at savna smápelti saman og leggja ov stór stykki sundur til hóskaði brúk.

Viðari er tað neyðugt at tryggja búnaðin innóti, at brúk verða keypt saman, at einstakir menn ella institutiónir leggja fleiri brúk undir seg. Tað eigur at berast so í band, at tann maður, ið rókir jorð og býr á henni, ikki skal falla niður til at vera trædur hjá einum eigara, sum kann fyriseta ólivilgar treytur á brúkið.

Nú vit tosa um uttanbygðajorðina, slepst ikki frá at skoyta eitt pelti uppí um viðgerð av krlatúrnum. Vit ganga ivaleyst flest olli og otast við, hvussu ringt krlatúrini hava tað her á landi, fyrst og fremst seyðurin. Vit harma hann, bæði tá vit vita hann liggja fyrri fok og feig um hagararnar um vetrarnar, og tá ið menn fara á fjall og binda hann niður, handla og klipa, tveita og blaka hann, sum var tað deytt evni. Tann verst meingugi fyrri at gera menniskjaligari lógir her — ella kanska at fáa fólk uttan lógir at fara betri um — er rætt henda uttanbygðajorðin. Tí vanligt er, at eigararnir vilja hava seyð sín á lívi, so verður tað sett inni og fort bát av báti ofta í fleiri dagar, áðrenn tað kemur vegin fram, bæði svangt, týrst og illa tiggjað í allar mátar. — Fyri viðgerð av krlatúrnum er nú allur felagsskapur ringur, men verst er uttanbygðajorðin.

V. Uppvenjan av búnaðarfólki.

Hetta, ið eg her havi peikað á viðvíkjandi umskipan og organisering í jarðarbrúkinum, verður sjálvandi ikki hóskaði fyrri tað gamla siðbundna jarðarbrúkið, og ivaleyst er tað so, at mangur ein dagur ikki at hugsa sær annað, enn ein slikt umskipan bert hevði rivið alt av grund og einki bygt upp aftur í staðin. — Hetta fata vit, og hetta er einki at siga til, vit skulu ikki krevja av teim gomlu, sum hava livað sít liv í einum ella øðrum lagi, at tey skulu á eldri árum fáa reformhug. Nei, tað nýggja skulu tey ungú gera. Óg her liggur eitt stórmað, sum longu langt síðan skuldi verið loyst, at venja tey ungú upp. Vit mugu fáa ein búnaðarskúla, har ungt fólk kann koma saman og búgvast út bæði til anda og verka. Tað er vanligt at hoyra toso um, at skúli fyrri smá-búmenn í Føroyum, tað er kanska ikki so neyðugt. — Jú, tað er so neyðugt, sum tað vera kann, rætt tí tað er í Føroyum. Her eru eingi læri-stað. Hvar skal ungdommur fara, sum vil vinna sær kunnleika í búnaði? Ja, hann má fara av landinum. Men tað er ikki nóg gott, tann læra, teir fáa har, er